

مجموعه آثار ایتمه‌سزین

ادبی و سیاسی رساله‌ها اسبوعیه در

۳۱ نجی سنه

۲ ربیع الآخر ۱۳۳۰

پنجشنبه

جزء عدد : ۱۳۸

زمانمژ تاریخنه عائد خاطرات

حیوة الحیوان باغچه‌سی

(عصر حاضر تاریخنه غیر مکشوف حوادث . خاطراتمدن بعض مفید پارچه‌لر . سلطان عبدالحمید ایله مبداء مناسباتم - بر کون بیلدیزه دعوت - طامدن دوشرجه سنه بر تکلیف غریب - حیوة الحیوان باغچه‌سی تنظیمنه مأموریم - احمد مدحت افندیك ترجمان حقیقته بو مأموریتی تقدیراً بر مقاله مشوقانه‌سی - تکلیف واقعه قارشی سرد ملاحظات - بر سنه صکره آلمانیا به سیاحت ، حیوة الحیوان باغچه‌لرینی زیارت - فراتی فورته عزیمت و حیوة الحیوان متخصصی دوکتور ویلهلم شتریکر ایله مصاحبت - استانبوله عودتمده عبدالحمیده رفع و تقدیم ایتدیکم لایحه ایله عرض معدرت)

تاریخ هر وقعینی اولدینی گبی بیلیدر . آنی کتم ویا تغییر ایله اخلاقی اغفال ، محالدر ؛ هیچ مأمول ایتدیکمز بر حادثه ویا هیچ اهمیت ویرمدیکمز بر شخص ، کتم و تغییرینه چالشدیفمز حالاتی دوشتمکسزین . بر فکر مخصوصه تابع اولقسزین ، حتی وقعدن بر نشی تنزیل ، و آکا بر نشی علاوه ایتمکسزین بیلدیکی ، گوردیگی کبی سزه حکایه ایدر .

بیوک فرمدریق (براندنبورغ خاطرانده) دبرکه :

« یازی یازان هر بر محرر افکار عامه به حرمت ایتملیدر . بو حرمت . بیلدیکی ، قانع اولدینی ، یازدینی شیلرده حقیقته رعایتله ایفا اولور . ریا آلود کلمات تعظیمکارانه ایله دکل . »

وینه مشارالیه « ذهمنه مکتوب » نده دیمشدرکه : « گندیگی محق گوسترمک ایچون سکا تعلق ایدن حادثاتک - ولو موجب مؤاخذه اولسون - رنک اصلیلرینی بشقه رنکله ستره چالشمه ، صحائف دهره انطباع ایتمش اولان رنک اصلینی ، صکرمدن سوریلان رنکله ، یالگیز بر مدت ایچون ستر ایده بیلیرلر . چونکه زمان ایله برابر اوساخته الوان دخی زائل اولور . عاقبت قزیلک مبدانه چیقار . » سلطان حمیدک ایی کوتو هر نه صورتله اولورسه اولسون مظهر انعامی اولمش یک جوق ذوات بیلیرز ، که بوگون آنکله اولان مناسباتی یا انکار و یا خود بر سبب مجبره عطف صورتیه معللاً و یا مؤولاً اقرار ایتمکده درلر .

بوگون معاذالله حال دکشمه ، هیچ شبهه ایدلسون ، که بو آدملرک زمان حاضر حقنده کی ملاحظهلری دها انصافسزجه اولور . ثروت اخلاقیه جه حال افلاس و انسفالنده هر قوم بویله در . آرتق بیلم قباحت کیمکدر .

بنم سلطان عبدالحمیدایله اولان مناسبتیم ۱۲۸۹ سنه هجریه سی رجبنده ، تاریخ جلوسندن ۴ سنه اؤل باشلار ۱ آگاهه مبدأ ، کلاک دلائلیله اولان ملاقاتدرکه الیوم ملت مجلسی رئیسلسرینه تخصیص ایدیبلان والدله لکنک قوناغنده واقع اولمش ایدی .

یدی آی صکره ۱۲۹۰ صفرنده تغریب ایدلمشیدک . ۳ بحق سنه امتداد ایدن بو مدت تغریبه مراد خامسک جلوسی ختام ویردی . بزده عودت ایدلک ، عودتمی خبر آلان عبدالحمید افندی سود برادری ، عصمت بکی گوندردک ابراز نزاکت ایلش و ملاقات آرزوسنده اولدینی بیانیله ولیعهد داره سنک بگا هر زمان کشاده بولندیغنی بیلدیرمش ایدی . بن بودعوته اجابت ایتمدم . چونکه ۱ یگی عثمانیلر تاریخنده ایضاح وتفصیل اولمش ایدی .

بواجبمله درت سنه اول کنديسنه واقع اولان افاداتي فعلاً تکذيب ايتمش اوله جق ايدم ۱. احتمال که ولي عهد حضرتلری شدت حافظه لرینه مغروراً بر تجربه ده بولنق ايتمشلاردی . بلکه ده دعوتلری بر فکره مبنی دکلدی . صرف ملاقات و تلطف مقصديله ایدی ، فقط بن بودعوتی و دائره یه سربستانه ایاب وذهابی بر اثر لطف و توجه اولق اوزره قبول ایتدم . هر حالده (سوء ظن) ی صواب بولدم . باخصوص ذاتاً و طبعاً شهزادکانه تردد دن محتنب ایدم . بناءً علیه عصمت بکه دیدم که : « افندی حضرتلرینه ، درت سنه اول شرفیاب تقدیم اولدیغم کون ، تحت ایله آرملرنده کی مسافه نك اوزاقلنی بادی جرات ملاقات اولدیغنی عرض ایتمشیدم . شمعی اق بعدیت بر طرف اولمش اولدیغنی ایچون تشرفده معذور اولدیغنی عرض ایدیکیز . »

برقاج کون صکره عصمت بکه تصادفده : (افندی حضرتلرینه سولیدیکیزی عرض ایتدم . کولیدیلر و کوررسه نك سلامی سولیه بیوردیلر .) دیدی .
 بو تاریخدن ایکی یحق آی صکره جلوس واقع اولدی . بن ینه کیتدم .
 یالکیز هفته سی ایچنده برکون انواجی باشیغنی تبریک وسیله سیله عصمت بکه کتدم .
 طولمه باغچه سراینک ، قولتی قبو دینلان توابع سرایه مخصوص ، مدخلندن کیردم . بودروم قاتنده ، زمیندن و بو صورته سیویه بچردن آشاغنی اولان رطوبت ماب باصیق تاوانلی براوطیه ادخال اولندم . اوراسی انواجیلره مخصوص ایش . توابع پادشاهی فوق العاده مسرور وشادان ایدیلر . چهره زن احتراض واشتباه برچوق حشرات طویلانمشدی . ایچلرنده یالکیز بر آدم ، مسلم الفضل بر شخص محترم بولنقده ایدی . بو ذاتی منفادن عودتم کونلرنده بیکدن بندیکم شرکت واپورنده کورمش و صدر حاضر سعید پاشا حضرتلریله (قونستیتوسیون) اوزرینه غایت واقفانه بر بحث یورتمکده بولنمی و خصوصاً بزجه اوتاریخده هنوز مقابللری یلغیان برچوق اصطلاحات سیاسییه فرانمزجه ایراد ایلسی دقتمی جلب ایلدیکی جهتله کوپری به یناشدیغمز صروده — هنوز تجارت مکتوبجیسی بولنان

۲ [یکی عثمانیلر تاریخنده بحث اولمشدر .

سعید بك افندیډن - سورمش و : - گلنبویلردن توفیق ملا - اولدیغنی اوکرنمشدم. مگر برکون اول ذات شاهانه کتابچی باشلیق ایله مابین هایونه آلمش ایمش . (بوذات ایله اق تاریخده باشلایان الفت غالصتکارانه مز ، مرحومك اسرار آلود اولان وفات ناکهانیسنه قدر دوام ایتمشدن .)

§

ایکی آی اول ولیعهد دارمه سنك قبولری بنم ایچون کشاده بولندیغنی افندیسی نامه تیشیر ایدن ذات ، بوگون بگا (خاکبای شاهانه یوز سورمك آرزو ایدرمیسکنز !) یوللو برشی سوله مک لازم کلیرکن هیچ اورالره یاناشمدی . حتی حین وداعده . - بوراسی سزکدر هر وقت بیورکوز ! - قیلندن بکلک سوزلرله اولسون تطیب خاطرده بولمندی .

قوللق قبولدن چیقره رق جاملی کوشکك آلتندن صاغه صابوب آهسته روانه بشکطاشه اقامتکاهه طوغری کیدیوردم. ولیعهد دارمه سنه تقرب ایتدیکم صرمده آرقه دن برینك (بك افندی ! بك افندی ! ...) ديه سسلنمسی اوزرینه دوندم. و بنی چاغردیغنی آکلادیغمن توقف ایتدم . قیوجیلردن (صکره اسمنی اوکرندیکم اسماعیل آغا نامه) بری ایدی . - افندمن سزی کچرکن گورمش . ایکنجی مصاحب خیرالدین آغا ایله دونمکنزی اراده بیورمش . - دیدی . طبیعی دوندم . خیرالدین آغا ایچ طرفده بکلیوردی. گولهرک : کلدگده نیچون بگا خبریورمدك؟ - دیدی . - بن سزك بوراده اولدیغکنزی زردن بیلهم . عصمت بکی تبریکه کلشدم . بگا هیچ برشی سولمیدی . - سز قبولدن کچرکن بن بچرمدهن گوردم . افندمنه سولدم. (امان آدم گوندرده چورسونلر) بیوردیلر . - (قورقونمندن چورسونلرای علاوه فرمان بیورمیدیلرمی ؟ دیدم . - سزك گبی اودی پاتلامش حریفارک قورقیجغنی اق بیلیر - جوابی ویردی . گولیشهرک یوقاری چیققدق . قیاسقم حضوره مانع دخول برحاله اولمقدن بشقه اوزرمده غایت یکنی برادنفوت واردی. منفادن عودتمی متعاقب ، سلطان مراد خامسك والدۀ مرحومه لری ، (گولزیان)

نامندگی ترزی باشلرینه کوندره رک دوت قات البسه بردن یایدیرمشلر ایدی .
اوجتهله انواججه پک زنکین ایدم .

یوقاریده ، صول جهتی دیوار ، وَ بشکطاش جهتی بجرملردن عبارت تقریباً
بریحق متره عرضنده بر قوریدوردن کچرک جاملی کوشکک قیوسنه کلدک .
خیرالدین کیردی . برله برئنا ایتدی . - توفیق بک قولگنز ! - دیدی . پادشاه
آیاقد ایدی . بنده خیرالدینی تقلیداً قبولن ایچری کیرر کیرمز را کمانه برئناده
بولندم . - بیورگنز توفیق بک ! سزی کوره جکم کلشدی . کلدیگنز . - دیدی .
بن - معذرتی افندمنه دوت سنه اول عرض ایش ایدم . وَ نزد عالیده مقبول
اوله جفندن امین ایدم . - دیدم .

(پرشهرن) کُ اوغلارندن برینه (آوازو فسکی) نڭ طابولرینی
آصدیریوردی . بکا : - بونلر اوازو فسکینک در ، عهم مرحوم یایدیرمشلر ایدی .
شونی بالذات چزدیکی بر رسم اوزرینه یایدیرمشلر . سرکز بک بونڭ امثالی یوقدره
دیور . حقیقه شو (سیس) عادتاً ال ایله طوتیله جق کبی حس اولیور . نه ماهر
رسام . طانیرمیسگنز ؟

- اوت افندمن طانیرم . فوطوغراف عبدالله برادرلر طانمشدی ،
قولکیزده امضاسیله اسم چا کرانه مه اوله رق اوفاق بر طابلو یادکار ایتمشدی .
- جوابی ویردم . - نصل بر آدمدر ؟ کنجعی اختیاری ؟ - قولکیز بش سنه
اول کورمشدم . اوتاریخده قرق بش یاشلرنده بر آدم ایدی . غایت سوبعلی
بر سیمایه مالکدر . بیقلری ، چنه سی تراشیدر . اصلی سلیمان بر انگلیز ، یاخود
آمریقایی ظن ایدر . قفقاسیه ترکجه سی سویلر . - دیدم . - طابولرک یرلری
ایمی ؟ بن ای بولیورم . ای دکلسه دکشدرتم - دیدی .

فی الحقیقه اوچی ، ضیائی ترس طرفدن آلیوردی ، بوسبيله طابولرک لطافتی
تظاهر ایتیوردی . - فرمان بیوریلورسه شو اوچنک یرلرینی دکشدرسین . شو
طرفه قونیرسه دهاکوزل سچلییر ، اؤکجه کندیزی اله آلسونده طورسون .
ای کورینورسه اؤرایه تعلیق ایدیلسین - دیدم . پرشهرن قالدیردی . دیدیکم کبی

طوتدی . ذات شاهانه ده بو تنسیجیدن بیان محظوظیت ایتدی . طابلور بوصورتله
یرلی یرینه قوندقدن صکره خیرالدینه - توفیق بکی کوتورده آشاغیده کی
(غالهری) بی کوتر . نصل بولورلر سه صکره بگا سویلر سگ ! - و بکاده : -
سزى صیق صیق کورمکله نمون اولورم . - دیدی . ینه اولکی گبی انخاکارانه
بر سلام ویرمک کبروسی کبرویه چیقدم . تمام قوریدورک نصفنه کلدی کمز
صرده - خیرالدین آغا . - ديه چاغردی . بن آخر آخر ایلرولدم . ایکی
دقیقه صکره خیرالدین ده یتیشهرک ال اله ویردک . بنی ایکنجی ماینجی عثمان بکک
اوطه سنه کوتوردی . - اقدامزک مسافرلری توفیق بکدر . کال بکک آرقداشی -
دیدى . صکره قولاغنه برشی فصلدادی . و هایدی غالهری به کیدلم ديه رک ینه المدن
طوتوب طیشاری به چیقاردی . غالهری به . جدآ شایان تماشا طابلور تعلیق اولغشدی .
اکثریسی سلطان عبدالعزیزک امر و تعریفله اوروپادن جلب ایدلمش بر ایکی رسامه
یایدیرلمشدی . از جمله (زهروم) ک بروسه قابلیجه سی و غالیجیالی مشهور بر رسامک
استانبول قحی ، مصرک صرّم آلای ، سلسترده عرب طایبه سی . (واترلو) پک
ماهرانه یاتلمش طابلور ایدی . بونلردن یالکیز بر ایکسینک ضیاسی فنا انتخاب
ایدلمش اولدیغندن خیرالدینه آنلری ازان ایدهرک چیققد . تکرار عثمان بکک
اوطه سنه کبرمک براز اول قولاغنه فیصلانان اراده نک ثمره مهمه سنی اقتطاف ایله
مطیباً اوه عودت ایلدم . ۱)

(مابعدی نسخه تالیده)

ابوالضیا

۱) بوخیرالدین آغا . صاغر احمدک مرحومک دائره سنده یتشمه غایت ذکی برطواشی
ایدی که اقتدی زاده سی اولان واسکی (بکی عثمانیلرک) مؤسسلرندن بولان محمدک مرحومک
محرم اسراری و جهلمزک محب وفاکاری ایدی . سلطان عبدالحمیدک والد لکنه انتساب ایتش
اولدینی حالده جلوسده ایکنجی مصاحبلکه سراه آغشدر .